

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2025/26:3

Fredagen den 26 september

§ 1 Konkurrenskraftsfrågor

Gymnasie-, högskole- och forskningsminister Lotta Edholm

**Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för
konkurrenskraft: inre marknad, industri, forskning och innovation
samt rymdfrågor den 23 maj 2025**

**Återrapport från informellt ministermöte i rådet den 16–17 juli 2025
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
konkurrenskraft: inre marknad, industri, forskning och innovation
samt rymdfrågor den 30 september 2025**

Anf. 1 VICE ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar gymnasie-, högskole- och forskningsminister Lotta Edholm med medarbetare välkomna. Med det förklarar jag dagens sammanträde med EU-nämnden öppnat.

Vi börjar med återrapport från mötet den 23 maj 2025 och återrapport från informellt möte i rådet den 16–17 juli.

Anf. 2 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L):

Fru ordförande! Jag har inget att rapportera från mötena utöver de rapporter som EU-nämnden har fått.

Anf. 3 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag lämnar ordet fritt med anledning av rapporterna. Det verkar vara fullödlig information från ministern. Vi tackar för informationen.

Vi går över till information och samråd inför möte i rådet den 30 september 2025. Det är punkt 6 på EU-nämndens dagordning, Slutsatser om vikten av forskning och innovation för EU:s strategi för uppstartsföretag och expanderande företag. Det är ett beslutsärende, och det är rådsslutsatser som det ska beslutas om.

Anf. 4 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L):

Fru ordförande! Jag vill inleda med att ordförandeskapet i somras presenterade ett förslag till rådsslutsatser om kommissionens meddelande gällande startup- och scaleup-strategin.

Startup- och scaleup-strategin som presenterades hade som tydligt syfte att avlägsna strukturella hinder som bromsar företagsutveckling och

2025-09-26
26 september
uppskalning och att stärka EU:s globala position som ett ledande innovationsnav.

Kommissionen har meddelat att den ser behovet av att gå från punktinsatser till ett mer samordnat ramverk där startuper och scaleuper systematiskt får tillgång till det stöd de behöver för att starta, verka och växa i Europa.

Rådsslutsatserna som svarar på kommissionens strategi behandlar flertalet insatser som berör flertalet politikområden, allt för att ett sammanhållet ramverk för startuper och scaleuper kan växa och utvecklas inom unionen.

I slutsatserna uppmantras kommissionen att använda digital teknik för att stärka kopplingarna mellan innovationshubbar i hela EU. Nätverket av hubbar ska bland annat dela bästa praxis inom utveckling av startup- och scaleupe-kostymen samt främja samarbete och öppen innovation mellan akademi, forskningsinstitutioner och företag.

För att minska finansieringsgapet för scaleup-företag, särskilt inom deep tech, adresserar rådsslutsatserna bildandet av en Scaleup Europe-fond som inrättas som en del av EIC-fonden i samarbete med den privata sektorn. Kommissionen uppmanas att så fort som möjligt föreslå styrningsstruktur och finansieringskällor för fonden.

Digital teknik kan användas för att stärka samarbete och innovation mellan akademi, forskningsinstitutioner och företag i EU. Regeringen välkomnar inkluderingen till slutsatserna och FAIR-principerna – det vill säga sökbara, tillgängliga, kompatibla och återanvändbara – som ska tillämpas för att säkerställa god hantering av forskningsdata samtidigt som tillgång till finansiering och immaterialrätt hanteras på ett effektivt sätt.

Slutsatserna lyfter fram hur kommissionen och medlemsstaterna tillsammans ska identifiera framväxande tekniker, disruptiva tekniker och marknadsmisslyckanden inom unionen. Detta görs i syfte att sprida kunskap om trender inom och till alla program som stöder forskning och innovation på EU-nivå.

Regeringen bedömer att det i det kommande arbetet med att omsätta strategins förslag i praktiken behöver de olika förslagen analyseras och bedömas ytterligare och var för sig. Samtidigt ska man ha i åtanke att slutsatserna har en bred ansats och berör flertalet politikområden.

Med det sagt anser regeringen att Sverige bör stödja ordförandeskapets förslag till rådsslutsatser. Vill ordföranden att jag ska läsa upp dem?

Anf. 5 VICE ORDFÖRANDEN:

Nej, tack. Det finns redovisat muntligt här. Vi har också fått ett skriftligt underlag.

Anf. 6 REBECCA LE MOINE (MP):

Fru ordförande! Tack till ministern för föredragningen.

Vi i Miljöpartiet välkomnar initiativet att inrätta en Scaleup Europe-fond inom ramen för EIC-fonden. Vi tänker att det är bra både för Europas konkurrenskraft och vår gemensamma framtid där kapitalflöden kan styras mot innovation som kan bidra till den gröna omställningen. Därför menar vi att det är avgörande att alla finansieringskällor, både offentliga och privata, tar ansvar för att investeringar bidrar till klimatneutralitet, gärna klimatpositivitet, resurseffektivitet och biologisk mångfald.

Vi menar att deep tech och andra scaleuper spelar en stor och central roll för att utveckla tekniska lösningar som behövs för att nå EU:s klimatmål. Men finansieringen får inte gå till projekt som motverkar eller fördröjer en hållbar omställning.

Därför vill vi ha en avvikande mening där vi menar att det behöver finnas tydligare hållbarhetskriterier och klimatvillkor för investeringar så att varje satsad euro också kan stärka Europas förmåga att leva inom planetens gränser.

Anf. 7 VICE ORDFÖRANDEN:

Om ministern vill göra någon kommentar lämnar jag ordet till ministern.

Anf. 8 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L):

Min kommentar är att strategin såklart är kopplad också till andra viktiga EU-dokument.

Anf. 9 VICE ORDFÖRANDEN:

Det är dags att sammanfatta detta. Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt med en avvikande ståndpunkt från Miljöpartiet enligt vad som föredrogs av Rebecka Le Moine.

Då går vi till dagordningspunkt 7, Slutsatser om en uppmaning till insatser inom livsvetenskaper med sikte på unionens konkurrenskraft. Det är rådsslutsatser som ska godkännas, och det är ett beslutsärende.

Anf. 10 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L):

Ordförande! Förslaget till rådsslutsatser för EU:s strategi för livsvetenskaper initierades av Danmarks ordförandeskap mot bakgrund av von der Leyens strategi för livsvetenskaper som syftar till att göra EU till världens mest attraktiva plats för livsvetenskaper till år 2030.

Förslaget till rådsslutsatser betonar livsvetenskapernas betydelse för kunskapsutveckling och innovation inom hälso- och sjukvård, bioekonomi och miljö. Det lyfter fram EU:s roll i kliniska prövningar, möjligheter med ny teknologi som AI samt behovet av kompetensförsörjning.

Strategin stöder One Health-perspektivet där människors, djurs och miljöns hälsa ses som sammanlänkade, till exempel negativ påverkan av läkemedelsproduktion på miljön. Den stöder även initiativet Choose Europe för Science, som syftar till att attrahera och behålla forskartalanger genom goda arbetsvillkor. Vidare framhålls vikten av en attraktiv innovationsmiljö, samordnad styrning inom sektorn och att stärka medborgarnas förtroende för forskning och teknologi.

I förslaget till rådsslutsatser betonas att livsvetenskaper är avgörande för att främja grundläggande kunskap och driva innovationer inom strategiskt viktiga områden som exempelvis hälso- och sjukvård, bioekonomi och miljövetenskap. Det lyfter fram vikten av att göra EU ledande också i kliniska prövningar och att tillvarata de nya möjligheter som exempelvis AI skapar samt att säkerställa kompetens.

1025/2023
26 september

Förslaget stöder strategins tonvikt på så kallade One Health-perspektivet och understryker livsvetenskapernas avgörande roll för att främja hälsa hos människor, djur och miljö i enlighet med perspektivet. Vidare framhålls vikten av att erbjuda en attraktiv miljö för innovation och produktion samt av samordnad styrning policy, finansiering och aktiviteter både inom och mellan aktörer i livsvetenskapssektorn. Förslaget pekar slutligen på vikten av att öka medborgarnas förtroende för forskning och teknologi.

Dessa rådsslutsatser ligger i linje med Sveriges prioriteringar och insatser på life science-området. Den uppdaterade life science-strategin som beslutades av regeringen i november förra året betonar bland annat kliniska prövningar, nationell digital infrastruktur, medicinteknik, kompetensförsörjning och talangattraktion.

I forsknings- och innovationspropositionen presenterade regeringen bland annat en satsning på ett life science-paket och en större satsning på banbrytande forskning i Sverige. I Sverige har One Health länge varit ett etablerat arbetssätt i arbetet mot till exempel antibiotikaresistens.

Förhandlingarna i rådsarbetsgruppen för forskning har löpt på väl. Det har varit en avslutande diskussion den 18 september. Sverige har bland annat framfört vikten av att betona lika tillgänglighet i kliniska försök för både kvinnor och män, vilket nu finns med i förslaget.

Rådsslutsatserna förväntas godkännas vid konkurrenskraftsrådets möte den 30 september. Regeringen anser att Sverige bör ställa sig bakom rådsslutsatserna.

Anf. 11 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru ordförande! Tack igen för föredragningen!

Jag kommer inte att anmäla någon avvikande mening. Jag tycker att det är väldigt positivt att One Health-perspektivet understryks. Jag vill bara skicka med vikten av det. Man har alltför länge sett de olika frågorna som separata.

Vi har fågelinfluensa i Sverige. Vi behöver jobba för djurvälstånd för att minska risken för epidemier och spridning som tar sig in i vår förmåga att producera livsmedel helt enkelt. Myndigheterna har alltför länge jobbat separat. Det är verkligen välkommet att man nu betonar One Health-perspektivet.

Vi har också Karolinska institutet som ligger i framkant i detta. Jag tror att Sverige har allt att vinna på att vara snabb med implementering. Vi har en sårbar situation där vi inte kan riskera att jobba i silor längre. Detta är något som är väldigt välkommet, och jag önskar lycka till.

Anf. 12 PER-ARNE HÅKANSSON (S):

Ordförande! Jag tackar för föredragningen.

Det är sammantaget viktiga slutsatser som slås fast om jämlikheten och vikten av att satsa samlat på life science. Det är mer det jag vill lyfta fram.

Det handlar om vetenskapens förutsättningar, och möjligheten att staterna är intresserade av att lyfta fram dessa frågor gemensamt är viktigt. Det gäller inte minst i den nuvarande omvärldssituationen där vi ser att vetenskapen och de slutsatser som kommer fram av den samlade forskningen kanske ifrågasätts på många håll.

Av det skälet kan det vara bra att vi driver det här gemensamt i EU. Det är något som jag tror att även enskilda människor har nytta av, för det innebär att vi går framåt och kan utveckla de här frågorna. Det är bra.

2025/26:3
26 september

Anf. 13 CATARINA DEREMAR (C):

Ordförande! Jag tackar ministern för föredragningen.

Jag är inne lite på samma spår som tidigare talare. Jag har ingen avvikande mening. Men jag tänker på det här med förtroendet för forskningen. Man fattar beslut om det här i november 2025, har jag för mig sades. Det är oerhört viktigt att förtroendet för forskningen hos allmänheten inte bara bibehålls utan kanske också stärks. Hur ska man jobba med det för att öka förtroendet eller utveckla det på något sätt? Kan ministern säga någonting om detta?

Anf. 14 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L):

Det är avgörande att människor känner förtroende för forskningen. Det ingår ju också i den här strategin, men naturligtvis är det även en fråga för oss själva. Vi politiker är väldigt viktiga i detta. Det är också viktigt att tillgängliggöra vetenskap, så att den är öppen för allmänheten, och att redovisa det som man håller på med. Forskningen själv är naturligtvis väldigt viktig. Vi välkomnar verkligen att den finns med som en del i den här strategin.

Anf. 15 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 8, Horisont Europa-paketet: ramprogrammet för forskning och innovation 2028–2034. Där innefattas 8 a, Ramprogrammet och dess regler för deltagande och spridning, och 8 b, Särskilt program för genomförande av Horisont Europa. Det är en riktlinjedebatt. Vi ska ge mandat till statsrådet inför den diskussion som ska följa på rådet.

Anf. 16 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L):

Ordförande! Riktlinjedebatten i KKR den 30 september syftar till att inhämta synpunkter från forskningsministrarna kring förslaget om nästa forsknings- och innovationsprogram, särskilt vad gäller möjligheten att inkludera projekt med dubbla användningsområden, eventuellt med tonvikt på rena försvarstillämpningar.

Det underlag som ligger till grund för debatten lyfter fram hur forskning och innovation spelar en allt viktigare roll i att forma Europas framtid, särskilt i ljuset av det förändrade geopolitiska läget. I underlaget pekar man på den ökade hotbilden. Nya säkerhetsutmaningar har tydliggjort behovet av ett mer handlingskraftigt Europa, där synergier mellan civil och försvarsrelaterad forskning och innovation utforskas.

Kommissionens förslag till nästa Horisont Europa, som meddelades den 16 juli, innebär ett skifte i omfattning när det gäller programmets storlek, inriktning och styrning jämfört med det nuvarande

2025/26. 1
26 september
ramprogrammet. Programmet för närt 25 procent av belöningen ska enligt förslaget utvidgas till att inkludera teknik med dubbla användningsområden och i vissa avseenden även ren försvarsforskning.

Enligt underlaget ligger förslaget i linje med rekommendationerna från Manuel Heitors högnivågrupp, som i sin rapport *Align, act, accelerate* från september 2024 framhåller att dubbla användningsområden bör ses som en oundviklighet. Högnivågruppen menar att modern forskning ofta har potential för dubbla användningsområden och att uppdelningen mellan civil och militär forskning blir allt svårare att göra. Vidare betonas det i underlaget till riktlinjedebatten att detta är en känslig fråga, då det krävs noggrann hänsyn till konsekvenser, nya aktörer, hantering av känsliga uppgifter, samarbeten med tredjeländer och säkerhetsaspekter.

Underlaget till debatten lyfter fram tre frågor som forskningsministrarna ombeds reflektera över.

Den första frågan handlar om vilka möjligheter den föreslagna ansatsen kan innebära för att stärka Europas konkurrenskraft och resiliens, särskilt genom att bättre ta till vara forskning och innovation med dubbla användningsområden.

Den andra frågan berör vilka känsliga aspekter som måste beaktas när ramprogrammet ändras, exempelvis säkerhetsrisker, hantering av känslig information, nya aktörer och samarbeten med tredjeländer.

Den tredje frågan fokuserar på hur stödet till projekt med dubbla användningsområden och rena försvarstillämpningar bör utformas och följas upp under den kommande programperioden.

Anf. 17 MARKUS SELIN (S):

Ordförande! Jag tackar statsrådet för redogörelsen.

Jag kan först och främst konstatera att den här delfrågan, som är kopplad till civilt och militärt försvar, inte har varit uppe för överläggning någonstans. Därför kommer jag att göra några medskick. Än så länge har vi ingen avvikande mening från Socialdemokraterna, men vi får se.

Jag vill passa på att tacka för att den muntliga redogörelsen var betydligt fylligare än den ganska sparsamma skriftliga. Vi kan konstatera att begrepp som rena militära tillämpningar tiltar ganska mycket hårdare än ganska svepande begrepp som dual use.

Precis som statsrådet Edholm konstaterar – enligt vad jag läser in – är frågan vad dual use är väldigt komplicerad. Man skulle kunna hårdra det och säga att det handlar om det som ytterst smäller och orsakar skada. Då blir det inte så mycket kvar, så att säga – det rör allt från kretskort till pansarplåt och liknande. Det här är väldigt komplext, och det vill jag understryka och få fram.

Sedan är det här kopplat till så mycket annat. Vi har en balans mellan jobbtillfällen och forskning och en balans mellan nationell säkerhet och Europas säkerhet. I andra överläggningar som gäller näringslivspolitik, speciellt kopplat till försvarsindustrin i Europa, blir det emellanåt en betoning på att – om jag får uttrycka mig lite fördomsfullt – jobb i Europa kan tendera att bli fler jobb i Toulouse och Frankfurt i stället för i Örnköldsvik och Trollhättan. Jag vill bara skicka med det.

Med det sagt påstår vi att kopplingen mellan framtida jobb inom försvarsindustrin och det vi pratar om nu är väldigt stark. Oavsett vad man tycker i sak är Sverige, med sin historia och neutralitet och allt det vi

känner till, en väldigt stor försvarsindustrination. När vi socialdemokrater berör sådana här frågor vill vi understryka, vilket vi även gör nu, att försvarsindustri, gärna i Sverige och helst runt om i hela landet, skapar jobb och arbetstillfällen, speciellt med tanke på att vi är en vetenskaps- och ingenjörsnation – så fick jag det sagt också. Med andra ord är detta kopplat till vår identitet och självbild. Även om programmen sträcker sig långt in i 2030-talet är det nu vi bör få det här sagt, eftersom riktlinjefrågorna finns här.

De tre grundfrågorna kan vi också diskutera. Vi skulle kunna ha ett heldagsseminarium om de här tre frågorna. Som sagt är de väldigt breda. Jag kan bara som ett axplock vidröra några projekt som pågår fullständigt parallellt med forskningsprogrammen. Det är allt från decoupling till Kina, som ett svar på första frågan. Det är allt från sällsynta metaller i allmänhet till sällsynta jordartsmetaller i synnerhet, och då har vi vips en direkt koppling till Sveriges förmåga att leverera metaller till exempel.

Sedan har vi också synen på halvledare, som kommer att vara en framtidsfråga. I detta nu är det något som vi står och faller med. Tolv kilometer härifrån har vi en Kinaägd fabrik inom halvledarindustrin, och den kan förmodligen leverera vapen till Ryssland. Det är ett exempel. Så vill vi kanske inte heller ha det efter 2030 när det gäller forskning; det är väldigt forskningstunga saker vi hanterar.

I detta nu får vi, med tanke på Rysslands eskalation och orättfärdiga krig mot Ukraina, en påminnelse om att det är enorma belopp i rullning utöver forskningsprogrammen kopplat till militär forskning och utveckling – som statsrådet sa: rent militära projekt. Vi har till exempel 1 000 miljarder kronor som lånepengar i och med programmet Safe, som nyligen sjuöskades. Det är enorma belopp, och det är bara EU-pengar. Sedan tillkommer nationella växande budgetar för försvarsindustrin. Dessutom har vi Niinistörapporten, som publicerades för ett år sedan. Den går igenom 80 konkreta förslag, och flera av dem har direkt bäring på forskning och utveckling.

Ni hör – vi skulle kunna prata länge om de här frågorna. Men med respekt för allas tid och fredag – jag tror att kontentan har gått fram. Det handlar om kopplingen till nationellt försvar, forskning, nationell suveränitet, Europasamarbete och jobbtillfällen i hela Sverige. Det pågår flera olika projekt parallellt, och vi måste bevaka de här frågorna, för de är väldigt viktiga.

Just nu har vi alltså ingen avvikande mening utan bara detta medskick.

Anf. 18 VICE ORDFÖRANDEN:

Om Markus Selin i denna ordrika utläggning hade lyckats få med vice ordförandens egen valkrets Karlskoga hade allt varit alldeles utmärkt.

Anf. 19 MARKUS SELIN (S):

Det låter kanon!

Anf. 20 ANDREA ANDERSSON TAY (V):

Vi hade en avvikande ståndpunkt i utbildningsutskottet i det här ärendet. Den gällde i och för sig klimatet. Men eftersom klimatet i högsta grad är relevant för alla politikområden tycker jag att det är värt att lyfta det här också.

2025/263
26 september

Jag har en kommentar angående Israels medverkan i Horisont Europa, som vi från Vänsterpartiets sida tycker är väldigt problematisk. Vi tycker inte att det räcker att suspendera Israel från delar av samarbetet. Israel borde stängas av helt, inte minst med tanke på att landet fått stora belopp till militär forskning samtidigt som krig förts i Gaza. Jag undrar hur regeringen ser på Israels medverkan.

Anf. 21 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L):

Jag tycker att ledamoten verkligen visar hur komplext det här är. Det är nu fråga om en riktlinjedebatt precis i början av detta. Det som Sverige fokuserar på är att excellensen i forskningen ska prioriteras högst. Men det är klart att den värld vi lever i gör alla de här frågorna mycket mer komplexa än vad de har varit tidigare, i varje fall under min politiska karriär.

Frågan om Israel har vi haft uppe tidigare. Jag tänker inte här och nu framföra några andra ståndpunkter än dem som Sverige redan framfört.

Anf. 22 ANDREA ANDERSSON TAY (V):

Jag är lite ny här i EU-nämnden. Jag undrar bara: Är det möjligt att anmäla en avvikande ståndpunkt om Israels medverkan? I så fall vill jag göra det.

Anf. 23 VICE ORDFÖRANDEN:

Kansliets personal diskuterar frågan här bredvid mig, men jag pratar under tiden. Min spontana tanke är att det absolut är möjligt för ett parti att anmäla en sådan avvikande ståndpunkt. Det är det framtida programmet som ska diskuteras, och det är väl det man kan fundera på. Nu handlar det om att det finns förslag på bordet om att man här och nu ska plocka bort Israel ur Horisont-programmet. Men det är absolut möjligt att anmäla en avvikande ståndpunkt. Där kan vi nog inte säga någonting annat.

Anf. 24 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L):

Jag tror att mina medarbetare har en sakupplysning om detta.

Anf. 25 VICE ORDFÖRANDEN:

Det är alldeles utmärkt!

Anf. 26 Departementsrådet DAVID EDVARDSSON:

Ordförande! God morgon allesammans! Jag vill bara tydliggöra att det inte är den frågan vi samråder om i dag.

Anf. 27 VICE ORDFÖRANDEN:

Tack så mycket! Det är en synpunkt som jag också försökte delge nämnden. Å andra sidan är det svårt att dra exakta gränser. Vi försöker hantera detta så att det är det som ska hanteras på kommande råd som man samråder om. Men låt mig försöka vara lite objektiv här; ibland har regeringen ståndpunkter som är mycket breda och kanske träffar längre än

kommande möte. Oppositionspartierna har möjlighet att anmäla avvikande ståndpunkt i sak. Det här berör ändå Horisont Europa.

Med detta sagt är det absolut möjligt för Vänsterpartiet att anmäla avvikande ståndpunkt i frågan.

2025/26:3
26 september

Anf. 28 PER-ARNE HÅKANSSON (S):

Jag har inte några avvikande uppfattningar, men jag noterar följande i ståndpunkten: ”Excellens i forskning och innovation ska fortsatt vara av högsta prioritet.”

Det är självklart viktigt att vi satsar på båda, men de kan ha lite olika utgångspunkter. Innovation bygger mycket på fria tankar, entreprenörskap, uppfinningsrikedom och sådant som kommer fram utifrån det som kanske inte alltid är inriktat på den excellenta forskningen. Det är kanske bra att vi betonar båda.

Anf. 29 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag har satt upp mig själv på talarlistan, och det handlar om samma tema.

Det är väl ändå värt att notera att när man hade överläggningen i utbildningsutskottet handlade det om hela ramprogrammet Horisont Europa. Där får vi notera att det anmälades en gemensam avvikande ståndpunkt från Socialdemokraterna, Centern, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, som handlade om att det är viktigt att bevaka och driva att också i kommande forskningsprogram finansiera både kort- och långsiktig forskning när det gäller klimatet.

Det är lite samma sak här. Vi tänker bekräfta den avvikande ståndpunkt som anmälades i utbildningsutskottet. Sedan är frågan om ståndpunkten kommer upp nästa vecka. Det låter kanske inte riktigt så, utan det kommer att vara mer fokus på försvar och säkerhet. Men då är detta ändå sagt – för Socialdemokraternas räkning.

Anf. 30 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru ordförande! Vi från Miljöpartiet kan bekräfta den avvikande ståndpunkten.

Anf. 31 CATARINA DEREMAR (C):

Om det kan göras i den parentesen, kan jag också göra det.

Anf. 32 VICE ORDFÖRANDEN:

Därutöver har Vänsterpartiet flaggat för en avvikande ståndpunkt när det gäller Israels medverkan i Horisont Europa.

Anf. 33 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L):

Kan jag få be min medarbetare ge en sakupplysning. Det blir lite rörigt, känner jag.

Anf. 34 Kanslirådet JESSICA UMEGÅRD:

Jag vill bara tydliggöra att debatten handlar om kommande ramprogram, det vill säga nästa Horisont Europa. I det ramprogrammet är

2025/26
26 september

det ännu inte klart vilka som är associerade. Det är i nuläget inte aktuellt för att delta i det programmet, utan det kommer en process senare för vilka och hur som ska associeras till programmet.

I diskussionen i nuvarande ramprogram är Israel associerat, men inte i kommande – som debatten handlar om.

Anf. 35 VICE ORDFÖRANDEN:

Bra förtydligande! Återigen: Det handlar om kommande program för Horisont Europa. Vår bedömning här är att om Vänsterpartiet vill anmäla en avvikande ståndpunkt när det gäller Israel och Horisont Europa, ja, så är det inom området. Det är svårt att säga att man inte får.

Om det skulle vara något apart brukar vi vara lite hårdare. Vi socialdemokrater kommer inte att anmäla en avvikande ståndpunkt. Vi har varit tydliga med hur vi ser på detta här och nu inom befintligt program.

Dessutom kommer det att ske en överläggning i utbildningsutskottet om specifikt den frågan, men vi socialdemokrater nöjer oss med att muntligt vara tydliga med att vi tycker att Israel ska plockas bort från Horisont Europa. Det är vad vi har sagt tidigare. Sedan får vi väl hänvisa till överläggningar i utbildningsutskottet. När det gäller klimaten vidhåller vi ståndpunkten i det som handlar om kommande Horisont Europa-program.

Anf. 36 YUSUF AYDIN (KD):

När man anmäler avvikande ståndpunkt är det oftast för att regeringen har en linje som man inte håller med om. I det här fallet handlar inte samrådet om huruvida Israel ska vara med, och regeringen har inte heller presenterat sitt ställningstagande. Det blir konstigt att anmäla en avvikande ståndpunkt på något som inte är uppe för samråd eller där regeringen redan har klargjort sitt ställningstagande.

Jag vet inte vad som är kansliets bedömning. Annars blir det extensivt att man kan anmäla avvikande ståndpunkt på allt som inte ens är uppe för samråd.

Anf. 37 VICE ORDFÖRANDEN:

Det är en helt rimlig synpunkt från Kristdemokraterna.

Jag försöker ändå vädja lite runt bordet och till EU-nämndens ledamöter och fundera över hur man tar sig an detta, men det är svårt att säga att man inte kan anmäla en avvikande ståndpunkt.

Vi kan relatera till att vi för två fredagar sedan hade EU-ministern här på samråd inför möte i Europeiska rådet. Där kom regeringen med ståndpunkter som gällde dagordningspunkter rörande EU-världen, och där kom regeringen med ståndpunkter på dagordningspunkter som inte ens skulle upp på mötet i Europeiska rådet.

Jag vädjar till EU-nämndens ledamöter att fundera över om det här är rätt tillfälle att anmäla avvikande ståndpunkt. Samrådet handlar om kommande Horisont Europa-program, men det är lite flytande. Det är svårt att hindra, så jag vädjar till EU-nämndens ledamöter i fråga om hanteringen av detta.

Efter att ha hört diskussionen, vidhåller Vänsterpartiet sin avvikande ståndpunkt?

Anf. 38 ANDREA ANDERSSON TAY (V):

Jag började med att säga att jag är ny, och därför är det lite svårt för mig att göra bedömningen. Jag får lita på presidiets bedömning. Men om det är helt fel...

Anf. 39 VICE ORDFÖRANDEN:

Det går inte att säga att det är helt fel, men det går inte heller att säga att det är helt rätt. Frågan kommer att komma upp.

Anf. 40 ANDREA ANDERSSON TAY (V):

Det är tydligt var vi står i frågan. Om det är ett stort motstånd...

Anf. 41 VICE ORDFÖRANDEN:

Det är också viktigt att komma ihåg att allt noteras i uppteckningarna. Det kommer att tydligt framgå vad Vänsterpartiet tycker, och sedan är det en bedömningsfråga när och hur man anmäler en avvikande ståndpunkt. Det måste Vänsterpartiet självt bestämma. Det går inte att säga att det är rätt eller att det är fel, men vi kan ha i bakhuvudet att vi samråder om kommande Horisont Europa-program.

Anf. 42 ANDREA ANDERSSON TAY (V):

Jag har ingen ambition att obstruera mötet. Om det är ett problem anmäler vi inte en avvikande ståndpunkt. Jag tycker inte heller att det är helt tydligt när och i vilket sammanhang man kan anmäla avvikande ståndpunkt. Det var därför jag ställde frågan.

Anf. 43 VICE ORDFÖRANDEN:

Det är inte alltid helt tydligt. Därför behöver man ibland resonera och få lite mer information. Det är också fördelen med den här formen av samråd.

Anf. 44 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHANSSON (M):

Jag tycker att det är viktigt med formen. Om man vet att frågan ska komma upp i utskottet, och man vet att det kommer en möjlighet senare, tycker jag att det finns en klar linje.

Anf. 45 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag tror att vi har resonerat oss fram till det. Vi är alltså redo att samla ihop detta till ett beslut.

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, men det finns en avvikande ståndpunkt från S, C, V och MP, som handlar om klimatdelarna i kommande Horisontprogram som vi ändå vill vidhålla, som härrör från överläggningarna i utbildningsutskottet. En generell inriktning.

Med detta konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi tar oss raskt vidare till dagordningspunkten Övriga frågor. Jag tror inte att det finns några övriga frågor, men jag lämnar ordet till ministern.

Anf. 46 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA
EDHOLM (L): 26 september
Fru ordförande! Det finns inga övriga frågor.

Anf. 47 VICE ORDFÖRANDEN:

Det var lätt att hantera!

Då tackar vi för den informationen. Vi tackar också gymnasie-,
högskole- och forskningsminister Lotta Edholm med medarbetare för
denna gång och önskar en fin helg, när det blir dags.

Anf. 48 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA
EDHOLM (L):
Tack detsamma!

§ 2 Konkurrenskraftsfrågor

Energi- och näringsminister Ebba Busch

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för

konkurrenskraft: inre marknaden, industri, forskning och innovation samt rymdfrågor den 22 maj 2025

Återrapport från informellt ministermöte i rådet den 23–24 juni 2025

Återrapport från informellt ministermöte i rådet den 17–18 juli 2025

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för konkurrenskraft: inre marknaden, industri, forskning och innovation samt rymdfrågor den 29 september 2025

2025/26:3

26 september

Anf. 49 VICE ORDFÖRANDEN:

Vi välkomnar energi- och näringsminister Ebba Busch med medarbetare till EU-nämnden.

Vi börjar med återrapporterna.

Anf. 50 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru ordförande! God fredag till er alla.

Ni har fått rapporterna från KKR-mötet i maj, det informella mötet om turism i juni samt det informella mötet senare i juli. Om ni önskar kan jag redogöra för vad som avhandlades. Annars har ni tagit del av de skriftliga rapporterna.

Anf. 51 VICE ORDFÖRANDEN:

Det finns inga frågor när det gäller återrapporterna. Det verkar vara ett helt tillfyllest skriftligt underlag från ministern. Vi tackar för informationen.

Vi går raskt in på information och samråd inför mötet i rådet den 29 september 2025. På EU-nämndens dagordning är det punkt 3, Konkurrenskraftsfonden – Föredragning av kommissionen. Det är en riktlinjedebatt. Det som ska hanteras här är mandatgivning från EU-nämnden inför diskussionen.

Anf. 52 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru ordförande! Här planeras en diskussion om kommissionens förslag till konkurrenskraftsfond i nästa MFF. Inför mötet har ordförandeskapet ställt två frågor till oss. De handlar om hur fonden kan bli attraktiv för företag och investerare och om hur fonden kan bidra till att mobilisera privat kapital för att leverera på målen för Europas industripolitik.

Det här är första gången som fonden diskuteras på ministernivå. Vi förväntar oss en bred diskussion där alla länder lyfter fram sina viktigaste prioriteringar framåt i tiden.

Konkurrenskraftsfonden är alltså en av de stora pelarna i kommissionens förslag till nästa MFF. Kommissionen föreslår att tolv befintliga EU-program samlas under ett regelverk för konkurrenskraftsfonden. Detta innebär en enda ansökningsportal och att regler ska harmoniseras och förenklas.

Fonden föreslås uppgå till drygt 230 miljarder euro och är då fördelat på fyra politikområden. Den första är ren omställning och utfasning av

fossila bränslen i industrin. Den andra handlar om hälsa, bioteknik, jordbruk och bioekonomi. Den tredje handlar om digitalt ledarskap, och den fjärde rör motståndskraft och säkerhet samt försvarsindustri och rymd.

Generellt sett anger förordningen att stöd ska motverka marknadsmisslyckanden och främja integration av EU:s inre marknad. Det finns sedan mer specifika villkor under respektive politikområde.

Fonden kommer att erbjuda flera former av finansiering, vilket inkluderar bidrag, lån, garantier och ägarkapitalinvesteringar. Genom förslaget inrättas också ett nytt finansieringsinstrument som baseras på det nuvarande InvestEU-programmet. Syftet är att lyfta risker från privata investeringar och därmed kunna öka investeringarna framåt.

Vi går nu till regeringens ståndpunkt. Jag tänkte lyfta fram några delar som jag tror blir särskilt viktiga i diskussionen på måndag. Det är positivt med ett ökat fokus på konkurrenskraft i EU:s budget, och vi välkomnar den generella inriktningen som aviserats hittills för fonden. Vi tror att det är bra att samla flera EU-program i ett regelverk, eftersom det kan möjliggöra en mer ändamålsenlig styrning, minskad risk för överlapp, förenkling för stödmottagare och större flexibilitet att omfördela medel.

I detta ändrade upplägg är det viktigt att medlemsstaterna ändå ges vederbörligt inflytande över styrningen. I de här diskussionerna har vi alltid med oss grundinställningen att det är en väl fungerande marknad samt en öppen och regelbaserad handel som gör företag konkurrenskraftiga.

Stöd till företag kan endast vara motiverat om det hanterar ett tydligt marknadsmisslyckande som inte kan åtgärdas på ett mer effektivt sätt, och så länge det inte riskerar att motverka nödvändig strukturomvandling i ekonomin. Fokus ska ligga på åtgärder som främjar innovation, produktivitet och ekonomisk tillväxt.

Det är viktigt att stöd främjar utvecklingen av den inre marknaden och inte leder till snedvriden konkurrens mellan EU:s medlemsstater, branscher eller företag. Det är viktigt att det inte heller tränger undan privat finansiering och att det är förenligt med en återgång till ett strikt statsstödsregelverk. Det måste också finnas en god balans mellan stöd i form av bidrag och annan finansiering, där finansiella instrument som lån och garantier behöver spela en viktig roll.

Regeringen välkomnar därför InvestEU-instrumentet som möjliggör mobilisering av privat kapital och investeringar i projekt med en högre riskprofil. Samtidigt måste då garantiavsättningsnivån i EU-budgeten spegla portföljrisken.

Avslutningsvis vill jag säga att detta är ett stort och nytt program och att det finns många frågor som behöver redas ut. Vid denna första diskussion i KKR tror jag dock att det kommer att vara dessa större och mer principiella frågor som jag lyfte upp i dag som kommer att stå i fokus. Det är därför regeringen lyfter fram detta i vår ståndpunkt i dag.

Anf. 53 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru ordförande! Tack, ministern, för den här dragningen!

Vi har nu under tre års tid hört att miljö, klimat och natur är konkurrenskraft. Det är därför regeringen har flyttat fokus, och det är därför man i EU drivit att det är konkurrenskraft som är klimatpolitik. Det

har statsministern deklarerat, och det har ministrar upprepat flera gånger. Man har också haft med ord som grön och digital omställning.

Nu står det klart att regeringen missar alla klimatmål, och inte bara lite grann utan med flera miljoner ton koldioxid. Avståndet till våra klimatmål – både de svenska nationella åtagandena och de inom EU – är större än någonsin.

Jag är väldigt nyfiken på vad ministern tänker finns i de här orden. Vad döljer sig bakom när man nu säger att man ska ha fokus på grön omställning? Vad innebär det för klimatanpassning, och vad innebär det för restaurering och resiliens? Vad innebär det för negativa utsläpp för skogssektorn?

Vilka åtaganden tänker man sig att detta innebär? För om man inte kan fylla det med några ord är det kanske bättre att tala klarspråk och säga att man struntar helt och hållet i så kallad grön omställning. Annars kommer det också att vara missledande att nämna dessa ord utan att fylla dem med någon politik eller några pengar.

Eftersom det här är en diskussionspunkt är jag väldigt nyfiken på att få höra hur ministern och regeringen tänker i de här frågorna.

Anf. 54 AIDA BIRINXHIKU (S):

Tack, ministern, för dragningen!

Från Socialdemokraternas håll delar vi också bilden av att det krävs en ytterligare och mer fördjupad analys av vad denna konkurrenskraftsfond innebär och att det finns flera frågor som behöver redas ut.

Vi har också fått information om att det kommer att ske en överläggning i näringsutskottet i oktober. Då hoppas vi att detta kan konkretiseras ytterligare. Vi kommer då också att återkomma med fler saker som vi vill lyfta fram. I detta tidiga skede ser vi dock en väldigt bred och generell ansats.

Vi menar därför att regeringen i detta skede och på en principiell nivå måste göra sitt yttersta för att säkerställa att dessa medel faktiskt går till det som bygger konkurrenskraft och ökad produktivitet, och inte bara mer till samma eller till sådant som inte ger någon effekt. Jag vill därför passa på att fråga ministern hur regeringen i praktiken kommer att driva på för detta.

Anf. 55 CATARINA DEREMAR (C):

Ordförande! Jag tackar ministern för dragningen! Konkurrenskraftsfonden innebär ett stort skifte från specifika program som stöttar digital teknik, transport samt klimat och miljö till en enda stor konkurrenskraftsfond. Anledningen är ju att man vill ha en mindre spretig budget och större flexibilitet att flytta medel mellan olika behov.

Ser regeringen några risker med att det med den nya utformningen blir svårare att styra med mer riktade insatser i sektorer och områden som behöver det? Det är en av mina frågor. Det handlar dessutom om det stora forskningsramverket Horizon Europe, som inte är integrerat i konkurrenskraftsfonden utan förblir separat lagstiftning. Det skulle jag också vilja veta hur regeringen ser på.

När det gäller den nya fonden ser det dessutom ut att bli mindre inflytande från både EU-länder och Europaparlamentet, till förmån för kommissionen. Syftet med det är väl att man ska ha ett tydligare strategiskt

tänk och en bredare översyn. Jag är inte på vad regeringen har för syn på det.

2025/26
26 september

Anf. 56 ANDREA ANDERSSON TAY (V):

Vi har från Vänsterpartiets sida invändningar mot den formulering som regeringen har i ståndpunkten om en återgång till ett strikt statsstödsregelverk. Vi anser att EU:s statsstödsregler försvårar offentliga investeringar i gröna jobb, infrastruktur och industrier, medan andra jämförbara ekonomier tillåter stor offentlig inblandning i den gröna omställningen.

Vi vill att statsstödsreglerna ska luckras upp för att kunna stödja till exempel ny klimatvänlig teknik. Jag vill anmäla en avvikande ståndpunkt gällande den punkten. Vi vill stryka delen ”och är förenligt med en återgång till ett strikt statsstödsregelverk” i meningen.

Anf. 57 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Ordförande! Jag börjar med att svara Miljöpartiet och Rebecka Le Moine. Jag kommer så att säga att avstå från att gå in i en allmänpolitisk debatt kring klimatmålen och regeringens miljöarbete. Jag vill dock vara tydlig med att målen ligger fast. Vi har inte ändrat oss där. Vi ser att flera delar går i rätt riktning, och det finns inga planer på att avvika från detta. Vi kommer att fortsätta presentera åtgärder som går i den riktningen för att vi ska nå våra åtaganden.

Regeringens hållning är fortsatt att vi ser att man på rätt sätt klarar av att kombinera minskade utsläpp med ökad ekonomisk tillväxt och fler arbetstillfällen. Linjen att hållbarhet och synen på hur vi arbetar med miljöfrågor, klimat och vårt näringsliv går hand i hand. Det är en bärande del av vår konkurrenskraft.

Det är också så att vi söker mandat i EU-nämnden för att stödja den allmänna inriktningen på den här fonden, och där finns miljö och klimat tydligt uppmärkt. Det kommer självklart att vara någonting som vi även markerar framåt.

Jag går vidare till Socialdemokraterna och Aida Birinxhiku. Jag hade möjlighet att välkomna vice president kommissionär Stéphane Séjourné till Sverige i går. Jag tog med honom till Kiruna för att gå ned i gruvan och ta del av både den enorma möjlighet som svenska gruvfyndigheter innebär och den påfrestning de är för lokalbefolkningen.

Vi hade då möjlighet att påbörja diskussionen om hur vi ser till att göra mer av det som haft mätbart rätt effekt. Jag uppfattar att vi har stort stöd från kommissionären för att lyfta upp det perspektivet och att det är välkommet om Sverige också sätter tryck framåt gällande detta.

När det gäller regeringens ståndpunkt är det för mig detta jag väger in när vi talar om att det måste vara sådant som kompenserar för ett marknadsmisslyckande, det vill säga att där marknaden och privata aktörer klarar av att lösa uppgiften själva ska staten inte kliva in och ta över. Vi har goda bevis på att det inte blir särskilt effektivt. Med de många och omfattande stöden som har varit behöver man nu utvärdera var de EU-medlen – antingen direkt från EU eller via medlemsstaterna – har haft uppnådd effekt. Det ser vi också fram emot att lyfta upp framöver.

När det gäller Centerpartiet och frågan om möjligheten till tydlig styrning är min förhoppning när man nu lägger ihop så många olika delar

att man ska kunna ta sig bort från den otydlighet som uppstått av överlapp mellan olika initiativ och som har blurrat till det för en del av näringslivet när det gäller vart de ska vända sig.

Det är en hel del frågor där olika delar av till exempel kommissionen har ansvar som berör varandra. Så är det i många regeringar också – det är bara att ta frågan om utsläpp från bilen. Där har vi i vårt eget sätt att styra en kommissionär som har ansvar för bilindustrin, en annan för utsläppen och en tredje för infrastruktur. Detta är på många sätt fullt naturligt, men det gör att man ibland inte får det tryck man vill i den styrningen. Jag hoppas att man kan komma bort från den otydlighet som ibland har funnits.

I övrigt tycker jag att det är lite för tidigt att säga. När vi nu har fått de här frågorna kan vi också lyssna lite extra med de öronen på måndag. Det vi har kunnat förstå hittills när det gäller upplägget med fonden är dock att det – om man pratar om inflytande från de olika delarna av EU-maskineriet – ger mindre utrymme för inflytande från medlemsstaterna i själva genomförandefasen.

Jag vill vara tydlig med att medskick är välkomna, om det finns ytterligare specifika frågor utöver detta. Det är bara att mejla. Då kan vi försöka passa på att ställa lite mer konkreta frågor på plats, antingen i helpenum eller bilateralt i marginalen.

När det gäller Vänsterpartiet är det välkänt att vi resonerar olika. Jag tänker att jag inte går in djupare på detta.

Anf. 58 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru ordförande! Tack, ministern, för svaret!

Det behöver inte bli en debatt, men jag efterfrågade helt enkelt lite mer svar. Jag ville veta lite mer om vad som döljer sig bakom de här orden. Det nämndes någonting om att man ska fortsätta gå i rätt riktning. Med det sagt tror jag inte att vi delar samma världsbild i fråga om hur Sverige står sig i klimat- och miljöpolitiken just nu. Det kommer helt klart att bli en avvikande mening från oss.

Jag vill säga några saker om djurvälstånd. När det gäller konkurrenskraft blir det ofta fokus på om man kan effektivisera och om det finns klimatvinster och liknande. Vi har haft en ganska stor nationell debatt om betesrätten. Tack och lov backade regeringen från idén om att slopa den för kor. Det är väldigt många som har gett uttryck för sin vilja. Den svenska folkviljan har liksom talat sitt tydliga språk.

Men det är fortfarande tillåtet i EU, enligt den djurskyddslagstiftning som råder, att låta kor vara fastbundna i bås under hela deras liv. Det är enligt den djurskyddslagstiftningen tillåtet att klippa bort svansen på lammen utan bedövning. Det är tillåtet att klippa och slipa ned smågrisars tänder, att tränga ihop tiotusentals kycklingar, kalkoner och ankor i samma bås och att hålla laboratoriedjur som möss, råttor, hundar och apor i minimala burar under hela deras liv utan att de någonsin har möjlighet att se naturligt ljus. Det är också tillåtet att hålla hästar och åsnor uppbundna i stall hela livet och att fixera suggor så att de inte kan vända på sig.

De här frågorna hamnar väldigt mycket i skymundan. Jag behöver inte svar, men ta gärna med er frågan. Hur kan det här gå hand i hand med de förväntningar som svenska konsumenter har på djurvälstånd? Om det är konkurrenskraft som vi vill åt kan det här också vara ett sätt att angripa

detta och gynna alla de bönder i Sverige som har betydligt högre standard i sin produktion.

2025-06-26
26 september

Anf. 59 VICE ORDFÖRANDEN:

Det är ett stort engagemang i de här frågorna, men det som vi samråder om nu handlar om konkurrenskraftsfonden och om kommande ministerråd. Det kommer att ske en överläggning i näringsutskottet under oktober månad. Det är fortfarande i ett tidigt skede. Det här kommer att komma tillbaka i många olika former – så ska jag säga.

Anf. 60 CATARINA DEREMAR (C):

Ordförande! Jag passar på att tacka ministern för svaret på mina frågor. Jag har ingen följdfråga, men för protokollets skull vill jag säga: Jag hade inte för avsikt att anmäla någon avvikande mening. Sedan får vi se vad som händer framöver. Men jag sa nog inte detta. Om det nu ska anmälas redan i dag vill jag ändå göra det.

Anf. 61 VICE ORDFÖRANDEN:

Ja, det är möjligt att lägga fram avvikande ståndpunkter här också. Hittills har i alla fall vice ordföranden noterat att Vänsterpartiet har flaggat för en avvikande ståndpunkt och att Miljöpartiet har flaggat för en avvikande ståndpunkt. Det är vad vi har hört hittills.

Anf. 62 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru ordförande! Mycket kort: Den specifika frågan om djurvälstånd är inte min. Jag ska försöka hålla mig till mitt ansvar, men jag vill ändå ta ut svängarna lite grann och säga att jag delar detta stora engagemang. Jag har själv bedrivit en hel EU-valrörelse med en griskulting i famnen och har till och med anmält Danmark till kommissionen för brott mot då gällande djurvälståndsregler. Sedan dess har vi försökt trycka detta i rätt riktning.

Hur frågan om beteskravet till slut blev löst är ett väldigt gott exempel. Har vi en högre ambitionsnivå behöver vi kompensera på annat sätt så att vår djurhållning i praktiken inte slås ut i en väldigt tuff konkurrens inom unionen – det gäller också unionen gentemot övriga världen.

Sedan kan jag bara understryka det som ordföranden mycket riktigt påpekade. Det är breda åtgärder för miljö och klimat inom den här fonden. Vi kommer att ha anledning att återkomma till detta, ifall det finns specifika frågor som kommer när vi får veta mer detaljer i utformningen. Men i grunden vet vi att man i den MFF som planeras har som ambition att höja klimatambitionerna, inte sänka dem. Frågan om just djurvälstånd kommer vi att återkomma till.

Anf. 63 VICE ORDFÖRANDEN:

Då tycker jag mig ändå kunna konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning. Det är en avvikande ståndpunkt från Vänsterpartiet, som har föredragits av Andrea Andersson Tay. Det handlar om att man vill stryka det som handlar om strikta statsstödsregler, kan man väl säga. Det är en avvikande ståndpunkt från Miljöpartiet som handlar om klimatfrågan. Den har föredragits av Rebecka Le Moine. Det är, som sagt, stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Då går vi vidare till dagordningspunkt 4, Förenkling, inbegripet 2025 års årliga lägesrapport om förenkling, genomförande och efterlevnad – mot en minskning av företagens bördor med 25 %.

Det ska vara en föredragning av ordförandeskapet och kommissionen. Det är en diskussion. Det vi ska hantera här i EU-nämnden är mandat inför den diskussionen.

Anf. 64 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Ordförande! Under rådsmötet väntas kommissionär Séjourné presentera den årliga rapporten om kommissionens förenklingsarbete. Det kommer sedan att vara utgångspunkt för en policydiskussion om förenkling.

När det gäller diskussionen har medlemsstaterna ombetts att bland annat reflektera över vilka verktyg som bäst bidrar till en balans mellan nödvändig ny lagstiftning och att man samtidigt undviker att skapa onödiga administrativa kostnader för företag.

Regeringen välkomnar det arbete som EU-kommissionen gör inom förenklingsområdet. En viktig poäng är dock att det måste leda till verkliga förenklingar för våra europeiska företag. Därför har vi från regeringens sida tagit fram 63 förslag på ytterligare regelförenklingar i EU-lagstiftningen som är kopplade till områden som är nödvändiga för att öka europeiska företags konkurrenskraft, som vi skickar till EU-kommissionen.

Det svenska näringslivet har såklart bidragit med input under det här arbetet. Det handlar om konkreta inspel om hur EU:s regelverk skulle kunna förenklas och förtydligas inom bland annat miljö, klimat och energi, budget, arbetsmarknad och digitalisering. En annan viktig aspekt är att stärka de befintliga inre marknadsverktyg som finns för att hitta balans och motverka hinder för företag.

Anf. 65 AIDA BIRINXHIKU (S):

Jag tackar ministern!

Vi vill följa upp det vi tidigare har sagt om regelförenklingar. Vi tycker att det arbetet måste ha som utgångspunkt att det ska syfta till regelförbättringar och inte till minskade klimatambitioner eller ett försämrat skydd för arbetstagares rättigheter, miljön eller konsumenter. Vi vill särskilt lyfta fram arbetstagares rättigheter, eftersom Implementeringsrådet igår i näringsutskottet lyftes fram som ett nationellt exempel på hur man arbetar med det här. Från Socialdemokraternas håll tycker vi att arbetsmarknadens parter borde ha en tydligare roll när det gäller att även kunna värna arbetstagarintressena.

Under näringsutskottets sammanträde igår lyftes det från regeringens sida att man borde betrakta en reduktion med 25 procent som en lägsta nivå med möjlighet till successiv höjning över tid. Jag noterade att ministern inte nämnde det nu, i det muntliga anförandet. Därför vill jag innan jag går in på ytterligare frågeställningar be om att få ett förtydligande. Är det regeringens position att 25 procent bara ska betraktas som en lägsta nivå och att man skulle vilja se en höjning över tid?

Anf. 66 ANDREA ANDERSSON (MP):

Jag instämmer i Socialdemokraternas synpunkter när det gäller regelförenklingar. Det är bra ifall man tar bort onödiga regler, men det finns tydliga risker ifall vi från Sveriges sida inte är tydliga med vilka regler som är bra och som behövs. Erfarenheten visar att regelförenklingar i praktiken ofta leder till avregleringar och därmed till mindre möjligheter att skydda miljön och arbetstagares och konsumenters rättigheter. Vi vill inte att sådana regler tas bort.

Vi ser det också som avgörande för konkurrenskraften att vi har regler som säkerställer höga standarder avseende arbetsmiljö och djurskydd och anser att det borde ha funnits med i ståndpunkten.

Anf. 67 REBECCA LE MOINE (MP):

Fru ordförande! Jag instämmer i det som har sagts. Det kan vara väldigt bra med förenkling. Och jag tycker att det som man också understryker – att tänka småskaligt – är bra. Jag börjar alltså med det som jag instämmer i.

Man behöver regelförenkla men inte avreglera vad gäller de framsteg som har gjorts i fråga om mänskliga rättigheter, miljö, djurvälstånd och klimat för att försöka bidra till en positiv utveckling. Jag skulle gärna se att regeringen driver frågor om hur man kan förenkla för småskaligt jordbruk för att främja växtbaserade produkter som också står sig bättre i tider där vi måste tänka mer på beredskap och hur vi kan hantera livsmedel. Det handlar kanske också om att förenkla reglerna för att producera egen el, solenergi och solvärme och att främja det.

Det finns väldigt mycket som vi från Miljöpartiet ser stor potential i när det gäller att jobba med regelförenkling för att stärka vår beredskap.

Sedan vill jag passa på att säga något apropå den föregående frågan, som vi behandlade, frågan om betesrätten. Jag instämmer i att det blev en bra hantering. Jag tänker att den kan vara en inspiration för många frågor, som jag nämnde. Jag tror att en stor anledning till att det landade som det gjorde var att den svenska folkviljan uttryckte att en hög nivå på djurvälståndet är en konkurrensfråga. Det är en konkurrensfördel. Vi är väldigt stolta över våra landskap och över hur vi behandlar djur, och detta väger tungt när konsumenter väljer. Jag vill alltså mena att djurvälstånd och konkurrenskraft är sammanlänkade.

Anf. 68 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru ordförande! Jag har noterat diskussionen som var i näringsutskottet. Jag vill ändå skjuta in – för att svara rakt på frågan – frågan om ändamålsenlighet, så att säga. Det är ju kommissionen som har föreslagit de här nivåerna. Vi har drivit att det behöver tas ett ganska rejält grepp. Det behöver liksom vara substantiellt. Vi vet att det finns krafter som verkar i andra riktningen. Ska man ha en chans att få det att i verkligheten landa här tror jag att vi behöver hålla trycket uppe. Vi söker inte mandat i dag för att specificera att det här är en absolut lägsta nivå. Men vi kommer att hålla trycket uppe när det gäller att det är här det behöver landa.

Vi kommer sedan att behöva ta förslagen förhandling för förhandling. Det handlar om vilken regelbörda som ett enskilt EU-lagstiftningsförslag medför. Vi kommer att få göra bedömningar då. Olika rättsakter har så att

säga olika mycket potential – med något slags sunt förnuft kan man komma olika långt. En del kanske man kan gå längre med, men när det gäller andra kan man inte gå lika radikalt fram.

Sammantaget blir det en lättnad, men det behöver kanske inte vara 25 procent överallt. Frågan om ändamålsenlighet behöver också vägas in här. Det är därför vi inte söker mandat för att specificera det i dag. När det gäller strategi kommer vi att försöka hålla trycket uppe, men vi kommer inte att dundra på om att det här är ett absolut minimum och att vi borde gå X mycket längre. Vi kommer dock att trycka på att detta är en nödvändighet och att vi måste få till detta.

Anf. 69 AIDA BIRINXHIKU (S):

Ordförande! Tack, ministern, för förtydligandet!

Vi socialdemokrater instämmer i att det finns behov av ändamålsenlighet och att man måste lägga upp en strategi för vad man kan nå fram med. Samtidigt instämmer vi i det som föranlett hela förenklingsarbetet, alltså att det har funnits en avsaknad av konsekvensanalys i de regleringar som lagts fram. I den bemärkelsen är det minst lika viktigt att man när man nu går fram med ändringar låter dem föregås av en konsekvensanalys.

Väljer man att lägga sig på en viss procentnivå eller till och med driva en ännu högre procentnivå vill vi i oppositionen veta vad som ligger till grund för den bedömningen. Vilka regelförenklningar tänker man sig, och på vilket sätt bedömer man dem som realistiska? Det var därför vi ställde den här frågan och följde upp det som framfördes i går i näringsutskottet.

Jag tolkar det som att det inte är en specifik nivå man kommer att driva fram, och därmed ser jag heller ingen anledning att anmäla någon avvikande ståndpunkt. Men vi kommer fortsatt att följa upp den ståndpunkt vi framfört vid tidigare sammanträden om hur vi ser på regelförenklingsarbetet.

Anf. 70 VICE ORDFÖRANDEN:

Vi sammanfattar detta på så sätt att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, men Socialdemokraterna med stöd av Vänsterpartiet har anmält avvikande ståndpunkt. Den är känd sedan tidigare, har lagts fram här och i näringsutskottet och handlar om arbetares rättigheter, miljö och klimat – alltså det som Aida föredömligt framförde i sitt inlägg. Även Miljöpartiet instämmer i den avvikande ståndpunkten.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Övriga frågor. Den handlar om aktuella lagstiftningsförslag vad gäller offentlig överläggning i enlighet med artikel 16.8 i fördraget om Europeiska unionen. Ordförandeskapet ska informera och ge en lägesrapport om omnibuspaketen. Det är en informationspunkt, och det är så vi hanterar den i EU-nämnden.

Anf. 71 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Ordförande! Jag har egentligen bara en allmän kommentar kring de resterande dagordningspunkterna. Det framgår av den kommenterade dagordningen, som ni har tagit del av, att ganska många frågor kommer att diskuteras.

Det danska ordförandeskapet har anmält att de önskar en avrapportering om status på omnibusförhandlingarna, och vi förväntar oss

att bli lite insläppta i det som diskuteras. Ordförande Industrial Accelerator Act. Jag passade på att ställa frågan i ett annat sammanhang i går apropå det faktum att ordet Decarbonisation försvunnit ur namnet på akten. Jag tyckte att vi fick ett gott svar kring att det är motiverat för att man därmed ska kunna lägga fram förslag på ännu bredare områden, som inte bara handlar om möjligheten till minskade koldioxidutsläpp. Det ligger alltså bakom namnändringen. Vi ser fram emot att ta del av avrapporteringen och av vart man är på väg framåt.

Vad gäller övriga punkter på dagordningen svarar jag gärna på frågor, men jag tar inte upp dem var och en för sig om det inte finns specifika frågor.

Anf. 72 VICE ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen. Man kan ställa frågor och få svar.

Anf. 73 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru ordförande! Jag är bara nyfiken på om ministern kan redogöra för vilka bredare ansatser som skulle kunna adresseras.

Anf. 74 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Ordförande! Nej, det kan jag inte redogöra för, utan det här är förhandsinformation som jag passade på att fråga vice president Séjourné om i går i och med att det var något som ändå noterades av mig, den övriga svenska regeringen och även Svenskt Näringsliv när detta var uppe bland annat i samband med Ursula von der Leyens state of the union-tal.

Jag tyckte att det var lugnande att höra. Vi får förhoppningsvis reda på lite mer vid informationspunkten på måndag.

Anf. 75 VICE ORDFÖRANDEN:

Vi tackar energi- och näringsministern för informationen.

Vi tackar även ministern med medarbetare för den här gången i EU-nämnden och önskar en trevlig helg när det blir dags.

Innehållsförteckning

2025/26:3
26 september

§ 1 Konkurrenskraftsfrågor	1
Anf. 1 VICE ORDFÖRANDEN	1
Anf. 2 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L)	1
Anf. 3 VICE ORDFÖRANDEN	1
Anf. 4 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L)	1
Anf. 5 VICE ORDFÖRANDEN	2
Anf. 6 REBECKA LE MOINE (MP)	2
Anf. 7 VICE ORDFÖRANDEN	3
Anf. 8 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L)	3
Anf. 9 VICE ORDFÖRANDEN	3
Anf. 10 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L)	3
Anf. 11 REBECKA LE MOINE (MP)	4
Anf. 12 PER-ARNE HÅKANSSON (S)	4
Anf. 13 CATARINA DEREMAR (C)	5
Anf. 14 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L)	5
Anf. 15 VICE ORDFÖRANDEN	5
Anf. 16 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L)	5
Anf. 17 MARKUS SELIN (S)	6
Anf. 18 VICE ORDFÖRANDEN	7
Anf. 19 MARKUS SELIN (S)	7
Anf. 20 ANDREA ANDERSSON TAY (V)	7
Anf. 21 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L)	8
Anf. 22 ANDREA ANDERSSON TAY (V)	8
Anf. 23 VICE ORDFÖRANDEN	8
Anf. 24 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L)	8
Anf. 25 VICE ORDFÖRANDEN	8
Anf. 26 Departementsrådet DANIEL EDVARDSSON	8
Anf. 27 VICE ORDFÖRANDEN	8
Anf. 28 PER-ARNE HÅKANSSON (S)	9
Anf. 29 VICE ORDFÖRANDEN	9
Anf. 30 REBECKA LE MOINE (MP)	9
Anf. 31 CATARINA DEREMAR (C)	9
Anf. 32 VICE ORDFÖRANDEN	9
Anf. 33 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L)	9
Anf. 34 Kanslirådet JESSICA UMEGÅRD	9
Anf. 35 VICE ORDFÖRANDEN	10
Anf. 36 YUSUF AYDIN (KD)	10
Anf. 37 VICE ORDFÖRANDEN	10
Anf. 38 ANDREA ANDERSSON TAY (V)	11
Anf. 39 VICE ORDFÖRANDEN	11

Anf. 40	ANDREA ANDERSSON TAY (V)	11
Anf. 41	VICE ORDFÖRANDEN	11
Anf. 42	ANDREA ANDERSSON TAY (V)	11
Anf. 43	VICE ORDFÖRANDEN	11
Anf. 44	ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M)	11
Anf. 45	VICE ORDFÖRANDEN	11
Anf. 46	Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L)	12
Anf. 47	VICE ORDFÖRANDEN	12
Anf. 48	Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L)	12
§ 2	Konkurrenskraftsfrågor	13
Anf. 49	VICE ORDFÖRANDEN	13
Anf. 50	Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	13
Anf. 51	VICE ORDFÖRANDEN	13
Anf. 52	Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	13
Anf. 53	REBECKA LE MOINE (MP)	14
Anf. 54	AIDA BIRINXHIKU (S)	15
Anf. 55	CATARINA DEREMAR (C)	15
Anf. 56	ANDREA ANDERSSON TAY (V)	16
Anf. 57	Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	16
Anf. 58	REBECKA LE MOINE (MP)	17
Anf. 59	VICE ORDFÖRANDEN	18
Anf. 60	CATARINA DEREMAR (C)	18
Anf. 61	VICE ORDFÖRANDEN	18
Anf. 62	Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	18
Anf. 63	VICE ORDFÖRANDEN	18
Anf. 64	Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	19
Anf. 65	AIDA BIRINXHIKU (S)	19
Anf. 66	ANDREA ANDERSSON TAY (V)	19
Anf. 67	REBECKA LE MOINE (MP)	20
Anf. 68	Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	20
Anf. 69	AIDA BIRINXHIKU (S)	21
Anf. 70	VICE ORDFÖRANDEN	21
Anf. 71	Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	21
Anf. 72	VICE ORDFÖRANDEN	22
Anf. 73	REBECKA LE MOINE (MP)	22
Anf. 74	Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	22
Anf. 75	VICE ORDFÖRANDEN	22